

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра банківської справи та страхування

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан економічного факультету
_____Анатолій ДІБРОВА
«13» червня 2025 р.

«СХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри банківської
справи та страхування
протокол № 10 від «28» травня 2025 р.
Завідувач кафедри
_____Вікторія КОСТЮК

«РОЗГЛЯНУТО»

Гарант ОП «Фінанси і кредит»
_____Руслана ОПАЛЬЧУК

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

ГРОШОВО-КРЕДИТНА ПОЛІТИКА НБУ

Галузь знань	D «Управління та адміністрування»
Спеціальність	D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»
Освітня програма	«Фінанси і кредит»
Факультет (ННІ)	Економічний
Розробники: доцент кафедри банківської справи та страхування, кандидат економічних наук, доцент Олена Борисівна ЖАРІКОВА	

Опис навчальної дисципліни «Грошово-кредитна політика НБУ»

Вивчення дисципліни «Грошово-кредитна політика НБУ» є формування у майбутніх фахівців спеціальних знань з організації роботи Центрального банку, реалізації монетарної політики держави, вміння використовувати одержані знання при виконанні операцій, пов'язаних з кредитуванням, розрахунками, фінансуванням інвестицій та наданням інших послуг. У процесі вивчення курсу студенти повинні освоїти законодавчу базу, нормативно-методичні документи (інструкції положення, методичні вказівки), якими користуються працівники Центрального і комерційних банків при вирішенні практичних задач з розрахунково-кредитного обслуговування клієнтів. Завдання дисципліни полягає в засвоєнні студентами традицій та особливостей функціонування Центрального банку, тобто НБУ, основних напрямків монетарної політики; взаємовідносин з органами законодавчої влади. В результаті вивчення дисципліни студент повинен одержати необхідні знання з теорії та практики операцій Центрального банку та інструментів монетарної політики.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	Магістр	
Спеціальність	D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»	
Освітня програма	Фінанси і кредит	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	вибіркова	
Загальна кількість годин	150	
Кількість кредитів ECTS	5	
Кількість змістових модулів	3	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	ні	
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Форма здобуття вищої освіти	
	денна	заочна
Курс (рік підготовки)	1	2
Семестр	1	3
Лекційні заняття	20 год.	8 год.
Практичні, семінарські заняття	20 год.	6 год.
Лабораторні заняття	- год.	- год.
Самостійна робота	110 год.	136 год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	2	-

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Грошово-кредитна політика НБУ» є формування у здобувачів вищої освіти ґрунтовних знань про цілі, інструменти та механізми реалізації монетарної політики, яку здійснює Національний банк України. У межах курсу магістри здобувають компетентності щодо аналізу впливу грошово-кредитної політики на макроекономічну стабільність, фінансову систему та розвиток економіки.

Освоюються навички оцінки ефективності інструментів монетарного регулювання, таких як облікова ставка, операції на відкритому ринку, нормативи обов'язкових резервів. Програмні результати навчання передбачають здатність застосовувати теоретичні знання для вирішення практичних завдань у сфері грошово-кредитного регулювання. Магістри мають вміти аналізувати макроекономічні показники, прогнозувати наслідки змін монетарної політики та приймати обґрунтовані управлінські рішення. Після завершення курсу магістри здатні критично оцінювати роль НБУ у забезпеченні економічної стабільності країни.

Метою освітньо-професійної програми є формування у майбутнього фахівця з автономною діяльністю та відповідальністю за вирішення проблемних питань у галузі фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку з орієнтацією їх на потреби у фінансових послугах аграрного бізнесу.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у професійній діяльності або у процесі навчання у сфері фінансів, банківської справи та страхування, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК4. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК6. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК8. Здатність працювати в міжнародному контексті.

спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК1. Здатність використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи та страхування у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності.

СК2. Здатність використовувати теоретичний та методичний інструментарій для діагностики і моделювання фінансової діяльності суб'єктів господарювання.

СК7. Здатність до пошуку, використання та інтерпретації інформації, необхідної для вирішення професійних і наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК8. Здатність застосовувати інноваційні підходи в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

Програмні результати навчання (ПР):

ПРН02. Знати на рівні новітніх досягнень основні концепції і методології наукового пізнання у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПРН03. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

ПРН07. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин								
	денна форма					Заочна форма			
	тижні	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
			л	п	с.р.		л	п	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Змістовий модуль 1. Сутність, виникнення та функції НБУ									
Тема 1. Виникнення центральних банків, їх задачі та функції	1-2	19	2	2	40	23	2	2	50
Тема 2. Регулювання готівкового грошового обігу та емісія грошей	3-5	19	4	4		23			
Разом за модулем 1	50		6	6		50	2	2	
Змістовий модуль 2. Кредитно-розрахункові відносини НБУ з комерційними банками									
Тема 3. Кредитні відносини НБУ з комерційними банками	6-7	9	2	2	30	46	2	2	50
Тема 4. Організація міжбанківських розрахунків	8-9	9	2	2					
Тема 5. Кредитно - розрахункове обслуговування уряду	10-11	8	2	2					
Тема 6. Грошово-кредитна політика та інструменти її реалізації	11-12	8	2	2					
Разом за модулем 2	50		8	8		50	2	2	
Змістовий модуль 3. Регулювання банківської діяльності, контроль та нагляд НБУ									
Тема 7. Валютне регулювання та контроль	12-13	13	2	2	40	44	2	2	36
Тема 8. Регулювання банківської діяльності та нагляд	13-14	13	2	2					
Тема 9. Центральний банк і інформаційно-аналітичний центр грошово-кредитної системи	14-15	12	2	2					
Разом за модулем 3	50		6	6			50	4	
Усього годин	150		20	20	110	150	8	6	136

3. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Виникнення центральних банків, їх задачі та функції	2
2	Регулювання готівкового грошового обігу та емісія грошей	4
3	Кредитні відносини НБУ з комерційними банками	2

4	Організація міжбанківських розрахунків	2
5	Кредитно -розрахункове обслуговування уряду	2
6	Грошово-кредитна політика та інструменти її реалізації	2
7	Валютне регулювання та контроль	2
8	Регулювання банківської діяльності та нагляд	2
9	Центральний банк і інформаційно-аналітичний центр грошово-кредитної системи	2
Разом		20

4.Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Виникнення центральних банків, їх задачі та функції	2
2	Регулювання готівкового грошового обігу та емісія грошей	4
3	Кредитні відносини НБУ з комерційними банками	2
4	Організація міжбанківських розрахунків	2
5	Кредитно -розрахункове обслуговування уряду	2
6	Грошово-кредитна політика та інструменти її реалізації	2
7	Валютне регулювання та контроль	2
8	Регулювання банківської діяльності та нагляд	2
9	Центральний банк і інформаційно-аналітичний центр грошово-кредитної системи	2
Разом		20

5.Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сутність, виникнення та функції НБУ	40
2	Кредитно-розрахункові відносини НБУ з комерційними банками	30
3	Регулювання банківської діяльності, контроль та нагляд НБУ	40
Разом		110

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- усне або письмове опитування;
- співбесіда;
- тестування;

- захист практичних робіт, проектів;
- реферати, наукові есе;
- вирішення дискусійних питань в малих групах.

7. Методи навчання:

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
- практичний метод (практичні заняття);
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
- відеометод (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- метод практико-орієнтованого навчання;
- кейс-метод;
- метод навчання через дослідження;
- метод навчальних дискусій та дебат;
- метод командної роботи, мозкового штурму;
- метод гейміфікованого навчання.

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України».

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Змістовий модуль 1. Сутність, виникнення та функції НБУ		
Практична робота 1. Виникнення центральних банків, їхзадачі та функції	ПРН 2, 3, 7. У т.ч. здобувачі освіти будуть знати: особливості виникнення ЦБ та етапи розвитку банківської системи України. Сформувати уявлення студентів про предмет банківської системи та тлумачення різними школами. Знати особливості регулювання готівкового грошового обігу в країні та емісію готівкових грошей. Знати методи рефінансування комерційних банків та організацію здійснення розрахунків через системи електронних платежів НБУ.	30
Практична робота 2. Регулювання готівкового грошового обігу та емісія грошей		30
Самостійна робота 1.		10
Модульний тест 1		30
Всього за модулем 1		100
Змістовий модуль 2. Кредитно-розрахункові відносини НБУ з комерційними банками		
Практична робота 3. Кредитні відносини НБУ з комерційними банками	ПРН 2, 3, 7. У т.ч. здобувачі освіти будуть знати: економічну сутність кредитних відносин Центральних банків з комерційними банками. Знати методи рефінансування комерційних банків та організацію здійснення розрахунків через системи електронних платежів НБУ. Визначати перспективи розвитку міжбанківських розрахунків в Україні. Створення національної системи масових електронних платежів. Визначити становлення системи валютного регулювання в Україні. Володіти знаннями та вмінням класифікувати і охарактеризувати методи регулювання валютного курсу. Сформувати уявлення студентів щодо організації системи банківського регулювання та нагляду. Володіти	10
Практична робота 4. Організація міжбанківськихрозрахунків		20
Практична робота 5. Кредитно - розрахункове обслуговування уряду		20
Практична робота 6. Грошово-кредитна політика та інструменти її реалізації		10
Самостійна робота 2.		10
Модульний тест 2		30
Всього за модулем 2		100

	знаннями основних напрямів регулювання НБУ діяльності комерційних банків.	
Змістовий модуль 3. Регулювання банківської діяльності, контроль та нагляд НБУ		
Практична робота 7. Валютне регулювання та контроль	ПРН 2, 3, 7. У т.ч. здобувачі освіти будуть знати: Знати та вміти охарактеризувати економічну сутність та необхідність регулювання банківської діяльності та нагляду. Сформулювати уявлення студентів щодо організації системи банківського регулювання та нагляду. Володіти знаннями основних напрямів регулювання НБУ діяльності комерційних банків. Знати призначення та порядок розрахунків економічних нормативів. Змістовно охарактеризувати зміст та стан грошово-кредитної політики Центрального банку. Вміти визначати стратегію тактики грошово-кредитної політики НБУ.	20
Практична робота 8. Регулювання банківської діяльності та нагляд		20
Практична робота 9. Центральний банк і інформаційно-аналітичний центр грошово-кредитної системи		20
Самостійна робота 3.		10
Модульний тест 3		30
Всього за модулем 3		100
Навчальна робота	$(M1 + M2 + M3) / 3 \cdot 0,7 \leq 70$	
Екзамен/залік	30	
Всього за курс	$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$	

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення:

- Електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn (<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=4325>);
- Конспекти лекцій та їх презентації (в електронному вигляді);
<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=4325>
- Жарікова О.Б., Аврамчук Л.А. Навчальний посібник з дисципліни "Гроші і кредит" для студентів ОС «Бакалавр» спеціальностей 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», 071 «Облік і оподаткування», 051 «Економіка». Київ: ЦП Компрінт, 2019. 440 с.

5. Жарікова О.Б., Аврамчук Л.А. Навчальний посібник (видання перероблене і доповнене) для студентів ОС «Бакалавр» спеціальностей: 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», 071 «Облік і оподаткування», 051 «Економіка». Київ: ЦП Компрінт, 2020. 440 с.
6. Аврамчук Л.А., Жарікова О.Б. Курс лекцій з дисципліни «Гроші і кредит» для ОС «Бакалавр» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», 051 «Економіка». Київ: ЦП Компрінт, 2020. 200 с.
7. Жарікова О.Б., Файчук О.В. Методичні вказівки для самостійної роботи студентів ОС «Бакалавр» з дисципліни «Фінанси, гроші і кредит» спеціальності 073 «Менеджмент». Київ: ТОВ «Компрінт». 2023. 60 с.
8. Жарікова О.Б., Костюк В.А. Методичні вказівки з вивчення дисципліни «Фінанси, гроші і кредит» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 073 «Менеджмент». Київ: ТОВ «Компрінт», 2024. 60 с.
9. Жарікова О.Б., Аврамчук Л.А. Методичні вказівки до виконання самостійної роботи з дисципліни «Грошово-кредитна політика НБУ» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» Київ: ТОВ «Компрінт», 2023. 160 с.
10. Худолій Л.М., Жарікова О.Б. Методичні вказівки для практичних занять та самостійної роботи з дисципліни «Монетарна політика Центрального банку» для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». Київ: ТОВ «Компрінт», 2024. 60 с.

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Жарікова О.Б., Черкесенко К.І. Банкострахування: нові виклики та перспективи розвитку в Україні. Науковий журнал «Біоекономіка та аграрний бізнес». Вип. 4 №3. 2020 р. С.76-87. URL: <http://dx.doi.org/10.31548/bioeconomy>
2. Жарікова О.Б., Пащенко О.В. Підвищення якості молочної продукції товаровиробників України відповідно європейських стандартів. Науковий журнал «Біоекономіка та аграрний бізнес». Том 11. №1. 2020 р. С.76-87. URL: <http://journals.nubip.edu.ua/index.php/Bioeconomy/article/view/14438>.
3. Zharikova O.B, Pashchenko O.V. Financial and economic activity of agrobusiness according to international standards. Scientific bulletin of Kherson state university. Series «Economic Sciences». №42/2021. P.64-72. URL: <https://doi.org/10.32999/ksu2307-8030/2021-42-10>
4. Жарікова О.Б., Пащенко О.В. Диференціація доходів населення в сучасних умовах розвитку економіки. Науковий журнал «Біоекономіка та аграрний бізнес». Вип. № 1. 2021. С.45-55. URL: <http://journals.nubip.edu.ua/index.php/Bioeconomy/article/view/15420>
5. Zharikova O.B, Pashchenko O.V. Inequality in the household income distribution in Ukraine. Науковий журнал «Біоекономіка та аграрний бізнес». Вип. №3. 2021. С. 125-135. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2018_22%281%29__25.
6. Zharikova O., Verbovenko.I. Formation of a quality credit portfolio of Ukrainian Banks: state and structure of the credit portfolio of PrivatBank JSC by different sectors of the economy. Bioeconomy Journal. Том 13. Вип. №4. 2022 Р. 54-70. URL: <https://journals.nubip.edu.ua/index.php/bioeconomy/issue/view/729>

7. Жарікова О.Б., Пащенко О.В. Жофань У. Розвиток маркетингової стратегії підприємств аграрного сектору на зернових ринках України та КНР. *Bioeconomy Journal*. ВІП. Том 14 Вип. №1. 2023 Р. 55-75. URL: <https://journals.nubip.edu.ua/index.php/bioeconomy/issue/view/736>
8. O.B. Zharikova, O.V. Pashchenko, M.S. Smalyuh. Ensuring effective management of the credit portfolio of a commercial bank in the conditions the modern crisis. *Bioeconomy Journal*. Том 14. Вип. № 2 (2023). URL: <https://journals.nubip.edu.ua/index.php/bioeconomy/issue/view/747>
9. Жарікова О.Б. Пащенко О.В. Методичні засади аналізу витрат домогосподарств України. *Bioeconomy Journal*. Том 14. Вип. № 3 (2023). С.34-52. URL: <https://journals.nubip.edu.ua/index.php/bioeconomy/issue/view/756>
10. Пащенко О.В., Жарікова О.Б. Доходи та витрати сільського населення та їх вплив на рівень життя. *Науковий журнал «Економіка і управління бізнесом»*. Том 14. Вип. №4. 2023. URL: <https://journals.nubip.edu.ua/index.php/bioeconomy/issue/view/>
11. Жарікова О.Б., Пащенко О.В. Жофань У. Аналіз сучасного стану та перспективи розвитку ринку зернових культур в Україні. *Ефективна економіка*, № 10, жовтень 2023 р. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/2341>
12. Olena Zharikova (2023). Risk-Return Relationship in the Nigerian Stock Market: Comparative between Fama-French Five-Factor Model and Higher Moment Fama-French Five-Factor Model National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine. *Облік і фінанси*, №1(99), 2023. p-ISSN 2307-9878, e-ISSN 2518-1181 URL: <https://afj.org.ua/pdf/969-spivvidnoshennya-rizik-pributok.pdf>
13. О.Б. Жарікова, О.В. Пащенко, Т.А. Гребенюк. Ринок іпотечної нерухомості: кредитування домогосподарств комерційними банками України під час воєнного стану. *Економіка і управління бізнесом. Науковий журнал*. Том. 15, № 1, 2024. URL: <https://economicscience.com.ua/uk/journals/t-15-1-2024>
14. О.Б. Жарікова, О.В. Пащенко. Методичні підходи до оцінки конкурентоспроможності зернової галузі України на світовому ринку. *Ефективна економіка*. №3. 2024. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/issue/view/137>
15. Швець, Н., Коваленко, Ю., Костюк, В., Чала, В., Романчукевич, В., & Бабенко, А. (2025). Фінансове забезпечення миру та справедливості в Україні в контексті досягнення цілей сталого розвитку. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 1(60), 82–93. <https://doi.org/10.55643/fcaptr.1.60.2025.4607>
16. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
17. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua>
18. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <http://www.bank.gov.ua>
19. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
20. Офіційний сайт Рахункової палати України. URL: <http://www.ac-rada.gov.ua>
21. Офіційний сайт Верховної Ради України. Закон України «Про банки і банківську діяльність» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>